

Stanowisko Kongresu Ruchów Miejskich w sprawie krajowej polityki miejskiej

Kongres Ruchów Miejskich uznaje publiczną politykę miejską za jedną z najważniejszych i odrębnych strategicznych składowych polityki rozwoju kraju, mającą na celu podwyższenie jakości środowiska miejskiego oraz realizującą prawo mieszkańców do miasta, jako prawo obywatelskie. Obok aspektu ekonomicznego powinna uwzględniać i integrować rozmaite sfery rozwoju i życia miasta, w szczególności takie jak:

W obszarze wyzwań cywilizacyjnych...

1. Polityka przestrzenna

Problem centralny: narastający chaos przestrzenny w miastach, wynikający z regulacji prawnych sprzyjających żywiołowym inwestycjom, często nie uwzględniającym rozwiązań ekologicznych, niszczącym przestrzeń publiczną, tereny zieleni i wartości kulturowe, co obniża jakość życia mieszkańców i atrakcyjność miasta.

Proponowane rozwiązania: m.in. gruntowna nowelizacja polskich regulacji prawnych, głównie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz uchwalenie ustawy o rewitalizacji miast, w celu ich dostosowania do europejskich standardów planistycznych dla miasta zrównoważonego rozwoju (m.in. w zgodzie z zapisami Karty Lipskiej).

2. Rewitalizacja miast.

Problem centralny: degradacja dzielnic śródmiejskich, społeczna, materialna i estetyczna, zwłaszcza dużych miast, wynikająca z odpływu kapitałów inwestycyjnych na peryferie i przedmieścia, a w konsekwencji prowadząca do odpływu mieszkańców.

Proponowane rozwiązania: m.in. opracowanie nowych regulacji ustawowych, gdyż brak możliwości stosowania właściwego prawa w prowadzonych procesach rewitalizacyjnych prowadzi do gentryfikacji, która jest w istocie antyspołeczna. Przykład: zmarnowana szansa wdrożenia dobrego programu rewitalizacji poznańskiej Śródky.

3. Komunikacja i zrównoważony transport publiczny.

Problem centralny:– dysproporcja nakładów i projektów systemowych preferujących w miastach indywidualny transport samochodowy kosztem komunikacji publicznej, w tym w obszarach metropolitalnych, co sprzyja i obsługuje procesy suburbanizacji.

Proponowane rozwiązania: m.in. wprowadzenie mechanizmów stymulujących systemowe rozwiązania dla transportu zrównoważonego w polskich miastach.

4. Miejska polityka mieszkaniowa i budownictwo.

Problem centralny: brak mieszkań dostępnych dla liczniejszych grup mieszkańców, poza najzamożniejszymi, dysponującymi tzw. zdolnością kredytową. Nie jest to problem podaży mieszkań „na rynku” ale struktury mieszkalnictwa, pochodnej braku polityki mieszkaniowej.

Proponowane rozwiązania: m.in. zrównoważenie monopolu kosztownych mieszkań deweloperskich, innymi rozwiązaniami, m.in. szeroko dostępnymi mieszkaniami komunalnymi, spółdzielczymi, społecznymi, socjalnymi.

W obszarze rozwiązań systemowych..

5. Aglomeracje przeciw suburbanizacji.

Problem centralny: suburbanizacja, czyli rozlewanie się miast (urban sprawl). Przyczyny są złożone, m.in. dominacja komunikacji samochodowej i drogi monopol deweloperski w mieszkalnictwie, sprzyjający wyprowadzce „pod miasto”.

Proponowane rozwiązania: m.in. nowoczesne zarządzanie metropoliami, ustawa metropolitalna, polityka aglomeracyjna, prawidłowe zapisy prawne zabezpieczające przestrzeń poza miastami.

6. Dekoncentracja lokalizacji instytucji centralnych na terenie kraju

Problem centralny: niemal wszystkie instytucje krajowe, od administracji i władz politycznych, sądowiczych, przez centrale biznesu, mediów, instytucje kultury, po wojsko i kościoły znajdują się w stolicy.

Proponowane rozwiązania: m.in. uznanie lokalizacji instytucji centralnych za istotny czynnik miastotwórczy, potrzebna jest świadoma, strategiczna polityka zmieniająca obecny stan rzeczy, zgodnie z licznymi przykładami europejskimi. Nie chodzi o osłabienie pozycji stolicy ale bardziej zrównoważony rozkład instytucji krajowych.

W obszarze demokracji miejskiej.

7. Partycypacja obywatelska

Problem centralny : demokracja paternalistyczna jako realne status quo w sytuacji, kiedy proces demokratyczny wyczerpuje się w akcie wyborczym. Partycypacja obywatelska służy optymalizacji działania miejskiej władzy publicznej – emanacji wspólnoty samorządowej.

Proponowane rozwiązania: m.in. **edukacja i wykorzystywanie potencjału społecznego w dobrym rządzeniu miastem, upodmiotowienie obywateli w relacjach z władzą**, wdrożenie realnej partycypacji, której istotą jest kontrola i nadzór, artykułowanie potrzeb i problemów mieszkańców, tworzenie komplementarnych programów dla miasta, wywieranie presji i wspieranie władzy w rozwiązywaniu problemów. Partycypacja to współdziałanie i współdecydowanie, konsultacje społeczne, budżet partycypacyjny, inicjatywa uchwałodawcza, referendum lokalne i in.

8. Wybory władz samorządowych

Problem centralny: zaporowa ordynacja wyborcza do rad miast, uprzywilejowująca komitety partyjne, w przypadku dużych miast blokująca możliwości lokalnych komitetów obywatelskich, nawet popieranych przez mieszkańców (My-Poznaniacy w 2010 r. – 9,5% głosów i zero mandatów). Rady miast w sytuacji silnej władzy wykonawczej powinny być jak najbardziej reprezentatywne, a nie są.

Proponowane rozwiązania: m.in. szerokie konsultacje społeczne na temat reformy ordynacji wyborczej, uwzględniające szeroką gamę praktykowanych rozwiązań w stabilnych demokracjach, m.in. ordynację STV (Pojedynczy Głos Przechodni)

9. Podział władzy lokalnej

Problem centralny: rosnące uprawnienia władzy wykonawczej (burmistrz, prezydent) kosztem władzy stanowiącej – rady miasta, malejący nadzór i kontrola społeczna nad nią, w projekcie ustawy prezydenta RP – radykalnie.

Proponowane rozwiązania: m.in. zmiany ustawowe i wprowadzenie konkretnych narzędzi, wzmacniających udział mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego

W obszarze polityki społecznej..

10. Rozwarstwienie społeczne, wykluczenie, ubóstwo.

Problem centralny: rosnące rozwarstwienie społeczne w większości miast (choć oficjalnie słabo rozpoznane), sfera ubóstwa, wykluczenia, bezdomności. Marnotrawstwo środków publicznych. Miasta „rozwijają się” kreując „czekoladowe” fragmenty miasta – wyspy zamożności.

Proponowane rozwiązania: m.in. wdrożenie zintegrowanej polityki opieki społecznej sprzyjającej wychodzeniu z wykluczenia

11. Ograniczanie sektora publicznego

Problem centralny: sektor usług publicznych traktowany jak balast, przeżytek; tendencja do szerokiej prywatyzacji usług publicznych (edukacji, kultury, komunikacji, mieszkalnictwa, służby zdrowia, rekreacji...), dóbr i zasobów miejskich. Mechaniczna, szeroka komercjalizacja jako jedyny albo dominujący pomysł strategiczny na rozwój miasta.

Proponowane rozwiązania: m.in. wdrożenie programów umiejętnie wykorzystujących potencjały prywatne w celu osiągnięcia korzyści publicznych.

W obszarze polityki gospodarczej..

12. Sytuacja małej i średniej przedsiębiorczości i własności nieruchomości

Problem centralny: osłabienie i pauperyzacja małej i średniej przedsiębiorczości – handlowej, usługowej, produkcyjnej oraz lokalnej prywatnej własności nieruchomości na skutek presji uprzywilejowanej własności wielkiej, globalnych sieci i korporacji.

Proponowane rozwiązania: Aktywna polityka gospodarcza w interesie miast i lokalnej akumulacji kapitału, równoważąca za pomocą odpowiednich instrumentów dominację globalnych sieci, wielkiej własności i jednostronnej przewagi w obszarze inwestycji mieszkaniowych.